

**Szczegółowe zasady procesu dyplomowania oraz
zakres i forma egzaminu dyplomowego
na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

I. Założenia ogólne

1. Proces dyplomowania obejmuje zespół działań dydaktycznych i organizacyjnych składających się na uzyskanie przez studenta dyplomu ukończenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu. Na proces ten składa się przedstawienie przez studenta pracy dyplomowej i złożenie egzaminu dyplomowego z oceną pozytywną. W przypadku studiów licencjackich w miejsce pracy dyplomowej możliwe jest zastosowanie innych rozwiązań sprawdzających umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania oraz rozwiązywania problemów teoretycznych lub praktycznych. Rozwiązania te określa program studiów.

II. Wybór opiekuna o i tematów prac dyplomowych

1. Studenci wybierają opiekunów prac dyplomowych z listy nauczycieli uprawnionych do ich prowadzenia ustalonej przez Kolegium Dziekańskie.
2. Opiekun odpowiada za poprawność merytoryczną, metodyczną i formalną pracy.
3. Tematy prac dyplomowych ustalają opiekunowie w porozumieniu ze studentami.
4. Temat pracy dyplomowej przygotowywanej przez studenta powinien być zgodny z jego kierunkiem studiów i realizowaną specjalnością (o ile program studiów taką przewiduje), a także z dorobkiem badawczym lub doświadczeniem praktycznym opiekuna.
5. Opiekunowie prac dyplomowych zobowiązani są do przedstawienia tematów prac dyplomowych w terminie wskazanym przez Dziekana. Tematy prac dyplomowych podlegają ocenie przez zespoły programowe właściwe dla poszczególnych kierunków studiów, a następnie są opiniowane i zatwierdzane przez Kolegium Dziekańskie. W przypadku merytorycznych lub formalnych zastrzeżeń ze strony zespołów programowych sugestie zmian przekazywane są bezpośrednio do opiekunów prac. Wersje skorygowane przedstawiane są Kolegium Dziekańskiemu.
6. Każdorazowa merytoryczna zmiana tematu pracy dyplomowej wymaga zgody opiekuna i Kolegium Dziekańskiego. W przypadku zmian o charakterze redakcyjnym korektę tematu zatwierdza Prodziekan ds. Studenckich.

7. Zmiana tematu następuje na podstawie wniosku złożonego przez studenta i popartego przez opiekuna.
8. Opiekun jest odpowiedzialny za zgodność ostatecznego tematu pracy z tematem zatwierdzonym przez Kolegium Dziekańskie.
9. W uzasadnionych przypadkach możliwa jest zmiana opiekuna w trakcie realizacji pracy dyplomowej. Zmianę zatwierdza Kolegium Dziekańskie na wniosek studenta lub dotychczasowego opiekuna, bądź Prodziekana.
10. Praca oceniana jest niezależnie przez opiekuna i przez recenzenta według skali ocen określonych przez Regulamin studiów. W przypadku negatywnej oceny wystawionej przez recenzenta Dziekan zasięga opinii drugiego recenzenta. W przypadku drugiej negatywnej oceny, na wniosek studenta Dziekan wydaje decyzję o zezwoleniu na powtarzanie ostatniego semestru lub roku celem poprawy istniejącej pracy lub przygotowania nowej, a w przypadku braku wniosku ze strony studenta podejmuje decyzję o skreśleniu z listy studentów.
11. Pracę dyplomową przyjętą przez opiekuna student składa nie później niż do dnia:
 - a. do końca lutego na studiach kończących się w semestrze zimowym;
 - b. 25 września na studiach I stopnia kończących się w semestrze letnim.
 - c. 30 września na studiach II stopnia kończących się w semestrze letnim
12. Niezłożenie pracy w podanym terminie skutkuje konsekwencjami wymienionymi w regulaminie studiów UMCS.

III. Charakter pracy dyplomowej

1. Praca dyplomowa jest opracowaniem pisemnym lub kartograficznym, w ramach którego student podejmuje rozwiązanie określonego problemu teoretycznego lub praktycznego. Jest przygotowywana indywidualnie lub zespołowo pod kierunkiem nauczyciela akademickiego, zwanego dalej opiekunem. W przypadku pracy zespołowej zakres pracy każdego studenta wchodzącego w skład zespołu musi być precyzyjnie określony.
2. Praca dyplomowa przyjmuje nazwę:
 - a. na studiach I stopnia licencjackich – praca licencjacka;
 - b. na studiach I stopnia inżynierskich – praca inżynierska;
 - c. na studiach II stopnia magisterskich – praca magisterska.
3. Pracę dyplomową na obydwu poziomach studiów student wykonuje pod kierunkiem nauczyciela ze stopniem naukowym co najmniej doktora.

4. Na kierunku studiów o charakterze praktycznym Kolegium Dziekańskie do kierowania pracą dyplomową może upoważnić specjalistę zewnętrznego z udokumentowanym doświadczeniem zawodowym zdobytym poza uczelnią. Możliwe jest powołanie specjalisty spoza uczelni jako opiekuna pomocniczego, wspierającego proces przygotowania pracy dyplomowej od strony praktycznej.
5. Recenzentem prac licencjackich i magisterskich może być nauczyciel akademicki ze stopniem naukowym doktora, a w przypadku prac praktycznych na studiach I stopnia, także z tytułem zawodowym magistra posiadającym doświadczenie zawodowe w zakresie związanym z tematem pracy, zdobyte poza uczelnią. W przypadku prac magisterskich, w sytuacji, gdy opiekunem pracy jest nauczyciel ze stopniem naukowym doktora, na recenzenta wybierany jest nauczyciel ze stopniem naukowym doktora habilitowanego lub z tytułem naukowym profesora.
6. Na recenzenta pracy dyplomowej wyznaczony zostaje nauczyciel akademicki, którego praca badawcza bliska jest tematyce pracy dyplomowej lub praktyk z udokumentowanym doświadczeniem zawodowym w danej dziedzinie.
7. Student realizujący więcej niż jedną specjalność na danym kierunku studiów przygotowuje jedną pracę dyplomową, związaną tematycznie z problematyką specjalności podstawowej i zdaje jeden egzamin dyplomowy.
8. Praca dyplomowa może mieć charakter:
 - a. przeglądowy – w oparciu o analizę literatury przedmiotu;
 - b. badawczy – na podstawie badań własnych studenta, przy zastosowaniu typowego dla danej dziedziny postępowania badawczego;
 - c. projektowy – gdy student przygotowuje projekt rozwiązania określonego problemu praktycznego.
9. Praca dyplomowa:
 - a. na studiach I stopnia prowadzonych w profilu ogólnoakademickim powinna mieć charakter przeglądowy lub badawczy;
 - b. na studiach I stopnia prowadzonych w profilu praktycznym powinna mieć charakter przeglądowy lub projektowy;
 - c. na inżynierskich studiach I stopnia powinna mieć charakter projektowy;
 - d. na studiach II stopnia prowadzonych w profilu ogólnoakademickim powinna mieć charakter przeglądowy lub badawczy;
 - e. na studiach II stopnia prowadzonych w profilu praktycznym powinna mieć charakter przeglądowy lub projektowy.

10. W pracy dyplomowej należy przestrzegać dwóch podstawowych zasad ujęcia treści: układu hierarchicznego i ciągu wynikania. Pierwsza zasada wymusza konieczność określania hierarchii poszczególnych fragmentów pracy poprzez wyróżnianie takich elementów, jak: rozdział, podrozdział, punkt i podpunkt. Druga zasada oznacza, że każda z wymienionych części pracy musi być kontynuacją poprzedniej, a jednocześnie, powinna stanowić podbudowę następnych części.
11. Prace dyplomowe na studiach pierwszego i drugiego stopnia różnią się zakresem podejmowanej problematyki, głębią podbudowy teoretycznej, zakresem i rodzajem materiałów źródłowych oraz stopniem zaawansowania metod badawczych stosowanych przez studenta. Prace dyplomowe na studiach pierwszego stopnia rozwiązują proste problemy teoretyczne lub praktyczne, przy pomocy podstawowych metod i narzędzi typowych dla danej dyscypliny. Prace dyplomowe na studiach drugiego stopnia mają charakter bardziej pogłębiony – rozstrzygają zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej, przy użyciu specjalistycznych metod i narzędzi.
12. Praca dyplomowa na studiach prowadzonych w języku angielskim przygotowywana jest w języku wykładowym.
13. Praca dyplomowa na studiach prowadzonych w języku polskim, na wniosek studenta skierowany do Prodziekana ds. Studenckich, może być przygotowana w języku obcym. Warunkiem podjęcia pozytywnej decyzji jest zgoda potencjalnych opiekunów i recenzentów.
 - c. Wniosek o przygotowanie pracy dyplomowej w języku innym niż angielski opiniuje Kolegium Dziekańskie;
 - d. Praca sporządzona w języku obcym powinna posiadać przetłumaczone na język polski: tytuł pracy umieszczony pod tytułem oryginalnym, podpisy pod rysunkami i tabelami oraz streszczenie;
 - e. Recenzja pracy wykonanej w języku obcym przygotowana jest w tym języku lub w języku polskim;
 - f. Obrona pracy dyplomowej, która została przygotowana w języku obcym odbywa się w tym języku lub w języku polskim.

IV. Egzamin dyplomowy

1. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i ma charakter zamknięty. Odbywa się przed Komisją Egzaminacyjną. W skład Komisji Egzaminacyjnej wchodzi: Dziekan lub Prodziekan ds. Studenckich lub samodzielny pracownik naukowy wybrany przez opiekuna

- z listy ustalonej przez Kolegium Dziekańskie jako przewodniczący oraz opiekun pracy dyplomowej i recenzent.
2. Na wniosek studenta lub opiekuna pracy egzamin dyplomowy może być przeprowadzony w trybie otwartym, według zasad określonych przez regulamin studiów UMCS.
 3. Student przystępuje do egzaminu dyplomowego nie później niż 4 tygodnie od dnia złożenia pracy dyplomowej w Dziekanacie. Termin egzaminu ustala Dziekan na wniosek opiekuna. W przypadku studiów obejmujących przygotowanie pracy dyplomowej termin egzaminu ustalany jest na wniosek opiekuna pracy. Jeśli program studiów nie przewiduje pracy dyplomowej, egzamin dyplomowy odbywa się:
 - a. do końca lutego na studiach kończących się w semestrze zimowym;
 - b. 25 września na studiach kończących się w semestrze letnim.
 4. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest:
 - a. uzyskanie zaliczeń wszystkich przedmiotów i praktyk objętych planem studiów
 - b. uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej, o ile program studiów przewiduje jej przygotowanie
 - c. złożenie w Dziekanacie 1 egzemplarza pracy dyplomowej wraz z wymaganymi załącznikami.
 5. Na egzaminie dyplomowym student odpowiada na pytania zadawane przez opiekuna i recenzenta. Pytania dotyczą wiedzy i umiejętności z zakresu studiowanego kierunku i specjalności, jeśli taka występuje, oraz problematyki związanej z przygotowaną przez studenta pracą dyplomową. Odpowiedź na każde z pytań oceniana jest oddzielnie, w skali ocen od 2 do 5. Prawo do zadawania pytań ma także przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej.
 6. W części niejawnego egzaminu, odbywającego się bez udziału studenta, Komisja Egzaminacyjna ustala:
 - a. Ocenę końcową pracy dyplomowej, o ile program studiów przewiduje jej przygotowanie – na podstawie ocen proponowanych przez opiekuna i recenzenta; ocena jest zaokrąglana do oceny pełnej lub połówkowej.
 - b. Ocenę końcową egzaminu dyplomowego – na podstawie odpowiedzi studenta na poszczególne pytania; ostateczny wynik egzaminu dyplomowego stanowi średnia arytmetyczna z ocen za poszczególne pytania, zaokrąglona do ocen pełnych i połówkowych.

- c. Ocenę końcową ukończenia studiów na podstawie średniej oceny ze studiów, oceny z pracy dyplomowej egzaminu dyplomowego, według zasad określonych przez regulamin studiów w UMCS.
7. Egzamin dyplomowy jest zdany, jeżeli średnia arytmetyczna ocen z odpowiedzi na pytania egzaminacyjne wynosi co najmniej 3,0 i wśród ocen częściowych występuje co najwyżej jedna ocena negatywna.
8. W przypadku uzyskania oceny niedostatecznej z egzaminu dyplomowego lub nieusprawiedliwionego nieprzystąpienia do niego w ustalonym terminie, Dziekan wyznacza drugi termin egzaminu jako ostateczny. Powtórny egzamin powinien odbyć się przed upływem jednego miesiąca od daty pierwszego egzaminu.
9. Komisja Egzaminacyjna zobowiązana jest do sporządzenia protokołu egzaminacyjnego, wraz z zapisem treści pytań kierowanych do studenta i przyznanymi ocenami za każde z pytań. Druk protokołu z wyliczoną średnią ocen ze studiów przygotowuje Dziekanat.